

YENİLENDİK

12. SINIF

Türk Dili ve Edebiyatı

Kazanım Sorularından Yeni Nesil Sorulara Geçiş

Pratik Anlaşılır Öğretici

ÖĞRETMENİN
DERS NOTLARI

12. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yolla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN

978-605-280-106-2

SERTİFİKA NO

40447

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

Melih Ambalaj
ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1

GİRİŞ

EDEBİYAT İLE FELSEFE ARASINDAKİ İLİŞKİ ...	5
EDEBİYAT İLE PSİKOLOJİ VE PSİKİYATRİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	6
DİLİN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDEKİ DEĞİŞİMİNİ ETKİLEYEN SEBEPLER.....	7
İLK ÖRNEKLERDEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇENİN ÖNEMLİ SÖZLÜKLERİ	8
YAZMA SÜRECİ.....	9
SUNUM (SUNU).....	10
KELİMEDE ANLAM.....	11
YAZIM KURALLARI.....	20
NOKTALAMA İŞARETLERİ.....	28

ÜNİTE 2

HİKÂYE

TÜRK EDEBİYATINDA HİKÂYE.....	41
1960 SONRASI DÖNEMDE HİKÂYE.....	41
KÜÇÜREK (MİNİMAL) HİKÂYE.....	55
HİKÂYE İNCELEME.....	58
DRAMATİZE ETME.....	60

ÜNİTE 3

ŞİİR

CUMHURİYET DÖNEMİNDE ŞİİR.....	65
--------------------------------	----

ÜNİTE 4

ROMAN

ROMAN.....	111
CUMHURİYET DÖNEMİNDE ROMAN.....	112
TÜRK DÜNYASINDA ROMAN.....	119
DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN.....	120
PARAGRAFTA ANLAM.....	135

ÜNİTE 5

TİYATRO

TİYATRO.....	147
TÜRK EDEBİYATINDA TİYATRO.....	148
RADYO TİYATROSU (RADYO OYUNU).....	169

ÜNİTE 6

DENEME

DENEME.....	174
DENEME TÜRÜNÜN TARİHSEL GELİŞİMİ... ..	175

ÜNİTE 7

SÖYLEV (NUTUK)

SÖYLEV (NUTUK).....	184
SÖYLEV ÇEŞİTLERİ.....	185
SÖYLEV TÜRÜNÜN TARİHİ GELİŞİMİ.....	185
SÖYLEV METNİ YAZMA.....	189

EDITÖR YAYINEVİ

OKUMA

EDEBİYAT İLE FELSEFE ARASINDAKİ İLİŞKİ

- ✓ Duygu, düşünce ve hayallerin dil aracılığıyla güzel, etkili ve belli bir şekil içerisinde anlatılması sanatına "**edebiyat**" denir. Malzemesi dil olan edebiyatın birçok bilim dalıyla ve felsefeyle ilişkisi vardır. Edebiyat ve felsefe arasında özellikle dil, ortak ve temel öge olarak değerlendirilebilir. Bu iki disiplin farklı biçimlerde olsalar da insan merkezli olmaları onları aynı paydada buluşturur.
-
- ✓ İnsan yaşamını konu edinen edebiyat, insanı yansıması açısından önemli bir kaynaktır ve edebiyattaki insan gerçekliğini de çözümlmek adına, felsefe kaynak niteliğinde değerlendirilebilir. Özellikle insanların ruhsal çözümlmeleri yapılırken edebiyatın psikoloji ve felsefeyle olan ilişkisi ön plana çıkmaktadır.
 - ✓ Edebiyat ve felsefe arasındaki ilişki, kapsama alanı kesin çizgilerle ayırlamayacak bir konumdadır. İki disiplin arasında karşılıklı bağlar söz konusudur. Madde ve yaşamı çeşitli yönleriyle ele alan felsefe, inceleme alanına göre edebi metinlerden yararlanırken edebiyat da özellikle eserlerin arka planını oluşturma açısından felsefeden yararlanır. Edebi eserlerde; şair ve yazarların dünya görüşleri, bakış açıları, gerçeklik kavramına yaklaşımları metinde gizli olan felsefik düşüncenin yönünü belirler.
 - ✓ Tarih boyunca sorgulanan "**gerçeklik**" kavramı etrafında birçok edebi eser oluşmuştur. Bu oluşumlarla şekillenen edebi akımların temelinde ise felsefe yatmaktadır. Gerçeklik arayışı, felsefi akımlar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Kendisini ve varlığı sorgulayan pek çok yazar, şair ve filozofta bu arayışa rastlamak mümkündür. Platon, Kant, Dostoyevski, Nietzsche, Kafka gibi birçok yazar ve filozof, çağının gerçeklik algısını sorgulamış ve eserlerine yansıtmıştır.
 - ✓ İlk oluşumlardan günümüze kimi yazarlar kendi gerçekliklerini akılda, kimileri duygularda, kimileri uygulamalarda, kimileri de sezgilerde bulmuştur. Böylece düşünce akımları ortaya çıkmıştır. Bilimsel gelişmenin kanatları altında pozitif felsefe ortaya çıkmış ve olayların gerçekliğine dair kesin kurallar öne sürmüştür. I. Dünya Savaşı ve sonrasında insanlarda oluşan ümitsizlik felsefesi, varoluş felsefesini ön plana çıkarmıştır. Bu durum edebi eserlere de yansımış ve imge, simge, bakış açısı, ritim gibi kavramlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Eserlerde göze çarpan bu modern anlayış, II. Dünya Savaşı sonrasında tekrardan sorgulanmaya başlanmıştır. Yaşanılan modern gerçekliğin de sınırlılığı ve sınırlayıcılığı fark edilmiştir. Yetersiz bulunan bu modern anlayış yerine 1950'lerden sonra postmodern anlayış benimsenmiştir.
 - ✓ Postmodernizm akımıyla birlikte insani değerler, insan bilincinin derinliklerinde aranmaya başlanılır ve geçmiş felsefe akımlarına karşı çıkılır. Kuşkuculuk ve bireycilik ön plana çıkarılarak aykırılık ve belirsizlik üzerinde durulur. Bu akımın öncülerinden olan Nietzsche'nin "**Doğru, doğruların yanılısına olduğunu unutanların yanılısamasıdır.**" sözü, postmodernizm akımının gerçeklik kavramına olan tutumunu açıklar niteliktedir.

- ✓ Postmodernist felsefe, edebiyat üzerinde ciddi etkilerde bulunmuştur. Zamanı, olayları, mekânı, anlatıcıyı, karakterleri önemsemeyen bir edebiyat ortaya çıkmıştır. Dünya edebiyatında Kafka'nın “**Dönüşüm**” adlı eserinde, Türk edebiyatında ise Oğuz Atay'ın “**Tutunamayanlar**” adlı eserinde postmodernizm felsefesinin yansımalarını görmek mümkündür.
- ✓ Sonuç olarak sayfalarca yazılan bir edebi metnin arka planında düşünce akımlarının olabileceği unutulmamalıdır. Metnin temelini oluşturan felsefe merkezli bu akımların, bir kelime ya da bir cümle ile ifade edilebileceği de bir gerçektir.

EDEBİYAT İLE PSİKOLOJİ VE PSİKİYATRİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

- ✓ Psikoloji kavramı edebiyat disiplini içerisinde değerlendirilirse “**Herhangi bir edebiyat ürününde, kişilerin kişiliklerini belirleyen duyuş, düşünüş, davranış biçimi.**” olarak tanımlanabilir. Psikiyatri ise ruh ve sinir hastalıklarıyla, bireylerde görülen önemli uyumsuzlukları önleme, teşhis ve tedavi etmeyle uğraşan uzmanlık dalıdır. İnsanı ele almaları bakımından psikoloji, psikiyatri ve edebiyat arasında bir ilişki kurulabilir.
- ✓ İnsanı tanımak ve anlamak çabası içinde olan edebiyat, içinde bulunduğu durumu dil aracılığıyla betimler. Bu betimlemede özellikle yazarın ve eserde yer alan kişilerin ruhsal durumları, insanı tanıma çabasını belli bir çizgide iletir. Psikiyatri ise psikoanaliz yöntemi ile diğer tıp dallarından farklı olarak insanı her yönüyle ele alır. İlgili alanı dâhilinde her gün yeni kişiler ve yaşantılarla karşılaşır. Bu da insan ilişkilerinin ve yaşantılarının zengin bakış açıları ile değerlendirilmesine yardımcı olur.
- ✓ Modernizm ve postmodernizmin gelişimi ve karmaşık dünyayı ortaya çıkarmaları, psikolojinin temellerini oluşturmuştur. Böylece psikoloji diye bir disiplin ortaya çıkmış ve diğer sosyal bilimleri etkilemekle kalmamış, kendisi de bu bilimlerden etkilenmiştir. Bu sosyal bilimler arasında psikolojinin edebiyat ile girmiş olduğu ilişki, edebiyat psikolojisi olgusunu da ortaya çıkarmıştır.
- ✓ Psikoloji özellikle hipnozda “**söz**”ün (edebiyatın) gücünden yararlanırken dil biliminden faydalanır. Edebiyat da karakterlerin ruhsal durumlarını yansıtmaya ve eserlerin temelindeki psikolojik kalıntıları yansıtmaya psikolojiden yararlanmaktadır. Yazarlar, oluşturdukları evreni kurgularken, karakterlerinin davranışlarını belirlerken psikolojiden yararlanırlar. Aynı şekilde edebi metinleri yorumlayan araştırmacılar da bu bağlamda psikoloji biliminden yararlanırlar.

Edebiyat-psikoloji ilişkisinin Türk edebiyatına yansımaları: Psikoloji Batı'da ortaya çıkmış bir bilim dalıdır. Dolayısıyla Batılılaşma sürecinde Türk edebiyatı da psikolojiden yararlanmıştır. Özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren Batılı edebi türlerin yaygınlaşması ve bunların psikoloji ile olan yakın ilişkileri, Türk edebiyatının psikolojiden etkilenmesini zorunlu kılmıştır. İlk eserlerde, yazarlar içinde buldukları psikolojiyi karakterlere yansıtarak biyografi niteliğinde kurgusal eserler yazmışlardır. Nabizade Nazım, Mehmet Rauf, Halit Ziya Uşaklıgil gibi isimler, edebiyatımızda edebi eserlere yansıyan psikolojik yaklaşımın ilk temsilcileri arasında sayılabilir. Cumhuriyet sonrası metinlerde ise Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Yusuf Atılgan, Oğuz Atay gibi yazarlar, yazmış oldukları eserlerinde edebiyat ve psikoloji arasındaki ilişkiyi gözler önüne sermişlerdir. Daha birçok yazar ve şairde görülen edebiyat-psikoloji etkileşimi, dolaylı olarak araştırmacıların da psikoloji bilimine yönelmelerini sağlamıştır. Bu bağlamda çalışmalarını sürdürenler arasında da Mehmet Kaplan ve Ramazan Korkmaz gibi isimler sayılabilir.

Dolaylama

- ✓ Bir sözcükle anlatılabilecek bir durumu, birden fazla sözcükle anlatmaya "**dolaylama**" denir.

Söylenen	Kastedilen
Derya kuzusu	Balık
Bacasız sanayi	Turizm
On bir ayın sultanı	Ramazan
Kara elmas	Kömür
Beyaz perde	Sinema
Kızıl gezegen	Mars
Yavru vatan	Kıbrıs
Minik serçe	Sezen Aksu
File bekçisi	Kaleci

Güzel Adlandırma

- ✓ Kırıcı olmamak ve olumsuz çağrışımlara neden olmamak amacıyla, bazı durumları ya da kavramları ifade ederken seçeceğimiz kelimelere dikkat etmeliyiz. Örneğin "**kör, sakat, herif, karı**" gibi kelimeler kaba olduğundan "**görme engelli, engelli, adam, kadın**" kelimelerini kullanmamız gerekir.
- ▶ **Ölüm meleği**, onu çok sevdiği akşam vak-tinde yakalamıştı. → (Azrail)
- ▶ **Görme engelli** bir adam da yarışmaya katılmıştı. → (kör)
- ▶ Bu sabah **son yolculuğuna** uğurlandı. → (ölüme)
- ▶ **Üç harfililerden** çok korkarım. → (cinlerden)

SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

İkilemeler

- ✓ Aralarında çeşitli anlam ilgileri bulunan sözcüklerin, yeni anlamlar oluşturmak ya da ifadeyi güçlendirmek amacıyla oluşturdukları sözcük grubuna "**ikileme**" denir. İkilemeler yapı bakımından çeşitli yollarla oluşmuştur:

a) Aynı sözcüklerin tekrarıyla oluşanlar:

- ▶ Tek tek, boş boş, güzel güzel, ağır ağır, yavaş yavaş, hazin hazin, ters ters, canlı canlı...

b) Yakın anlamlı sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ Sağ salım, ağır aksak, tatsız tuzsuz, kırık dökük, yalan yanlış...

c) Karşıt anlamlı sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ Aşağı yukarı, iyi kötü, az çok, ileri geri, büyük küçük, er geç...

ç) Anlamsız sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ İvrir zıvır, kem küm, abuk subuk, ecüş bücüş, şambur şumbur...

d) Biri anlamlı, biri anlamsız sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ Saçma sapan, yarım yamalak, kalem malem, yırtık pırtık...

e) Yansıma sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ Fışır fışır, tıkr tıkr, çatır çatır, horul horul, şiril şiril, zırl zırl, hışır hışır...

f) Durum eki almış sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ Baştan ayağa, iyiden iyiye, günden güne...

g) Eş anlamlı sözcüklerle oluşanlar:

- ▶ Şan şöhret, akıllı uslu, ses seda...

Deyimler

- ✓ Bir olay ya da durum karşısında söylenen kalıplaşmış sözlerdir. Deyimler, birden fazla sözcüğün anlam ve yapı bakımından zamanla kalıplaşarak oluşturduğu bir söz bütünlüğüdür. Toplumun hafızasına yerleşmiş ve yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Deyimlerin kullanımları genellikle mecaz anlamlıdır.

Deyimlerin Özellikleri:

- ✓ Deyimler genellikle tam yargı (cümle) özelliği taşımayan, mecazlı ve kalıplaşmış ifadelerdir. Deyimi oluşturan sözcükler, gerçek anlamlarıyla düşünülmemelidir.
- ▶ Boşta bulunmak, ağız açıkta kalmak, yakaasına yapışmak, dilinde tüy bitmek, eli koynunda kalmak, yüzü sirke satmak, kanı donmak, gözünde tütme, can atmak, kol gezmek, küplere binmek, şeytana pabucunu ters giydirmek, bağına taş basmak, eli hafif, ağırbaşlı, tez canlı, büyük oynamak, kısa kesmek...

İsim durum ekleri, iyelik eki ve m ile yapılan ikilemeler de ayrı yazılır.

- omuz omuza, günden güne, ucu ucuna, kitap mitap, çocuk mocuk...

PEKİŞTİRMELİ SÖZLERİN YAZIMI

“m, p, r, s” sesleri yardımıyla oluşturulan pekıştırılmış sözcükler bitişik yazılır.

- yemyeşil, masmavi, sapsarı, paramparça, tertemiz, güpegündüz, sapasağlam...

SÖZCÜKLERİN SATIR SONUNDA BÖLÜNMESİ

Satır sonunda sözcükler hecelenerek bölünür ve satır sonuna kısa çizgi (-) konur.

.....gör- düm.....
.....yaşama- mak.....

Birleşik sözcükler satır sonunda basit sözcük gibi hecelenerek bölünür.

.....Çanakka- le.....
.....il- köğretim.....

Sözcük bölünürken satır sonunda ve alt satırda tek harf kalacak şekilde bölünmez.

.....u- zunluk.....(yanlış)uzun- luk.....(doğru)
.....matba- a.....(yanlış)mat- baa.....(doğru)

Tarihlere ve özel isimlere getirilen ekler satır sonunda bölünürken kesme işareti (') kullanılınca kısa çizgi (-) kullanılmaz.

.....İstanbul'- da.....(yanlış)İstanbul' da.....(doğru)
.....1986- dan..... (yanlış)1986' dan..... (doğru)

KISALTMALARIN YAZIMI

Kuruluş, ülke, kitap, dergi ve yön adlarının kısaltmaları her kelimenin ilk harfinin ya da birkaç harfinin büyük olarak yazılmasıyla yapılır.

- TDK (Türk Dil Kurumu)
- AB (Avrupa Birliği)
- YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu)
- TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi)

UYARI

T.C. (Türkiye Cumhuriyeti) ve T. (Türkçe) dışında büyük harfle yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.

Büyük harfle yapılan kısaltmalara getirilen ekler kısaltmanın okunuşuna göre değil, son harfine uygun olarak yazılır.

- TRT'ye
- TDK'yi
- İSKİ'den
- AB'nin

Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarıyla ölçülerin dışında kalan kelime veya kelime gruplarının kısaltmasında, ilk harfle birlikte kelimeyi oluşturan temel harfler dikkate alınır. Kısaltmayı oluşturan sözcük ya da sözcük grubu; özel ad, unvan veya rütbeyle ilk harf büyük; cins isim ise ilk harf küçük olur.

- ed. (edebiyat)
- Prof. (Profesör)
- çev. (çeviren)
- Alb. (Albay)
- vs. (vesaire)
- İng. (İngilizce)

Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen ekler sözcüğün okunuşuna göre getirilmelidir.

- cm'yi (santimetreyi)
- m'ye (metreye)
- kg'dan (kilogramdan)
- km'ye (kilometreye)
- g'lık (gramlık)
- mg'ı (miligramı)

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlelerin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır. Noktalama işaretleri farklı amaçlarla ve farklı görevlerde kullanılabilir.

OKUMA

TÜRK EDEBİYATINDA HİKÂYE

- ✓ Türk edebiyatında hikâye söyleme geleneği çok eskiye dayanır. Metin olarak ilk Türkçe eserlerden itibaren görülse de kavram olarak edebiyatımıza İslamiyet'ten sonra girmiştir. İlk zamanlar anlatmaya dayalı tüm metinler (destan, kıssa, masal, tarih vs.) bu kavramla adlandırılmıştır.
- ✓ Eski Türk edebiyatında nazım ağırlıklı eserler ön planda olsa da hikâye geleneği de devam ettirilmiştir. Tanzimat Dönemi'nde Batı örnek alınmış, hikâye türünün özelliklerini yansıtan eserler yazılmaya çalışılmıştır. İlk örneklerinde çok fazla başarı gösterilemese de zamanla türün özellikleri eserlerde oturmaya başlamıştır. Milli Edebiyat Dönemi'nde de halkın gündelik dili ile hikâyeler yazılmış, Anadolu ve Anadolu insanı anlatılmıştır.
- ✓ Yaşanan savaşlar, yeni bir devletin kurulması, yeni alfabenin kullanılmaya başlanması, dünyanın içinde bulunduğu kaos ortamı, teknolojik gelişmeler, sosyolojik bunalımlar vb. durumlar hikâyelerin temalarının seçiminde etkili olmuştur.
- ✓ Cumhuriyet Dönemi hikâyelerinde ise başlangıçta belirli bazı temalar etrafında eserler oluşturulmuşsa da modernizmle birlikte hikâye türünde gelişmeler kaydedilmiştir. Hikâye türü dil ve teknik açıdan gelişmiş ve geniş kitlelere hitap etmeye başlamıştır. Birçok temanın ele alındığı bu dönemde; farklı bakış açılarının, anlatım tekniklerinin, üslupların kullanılması bu türü zenginleştirmiş ve geniş bir yelpazede ele alınması gerekliliğini doğurmuştur.

1960 SONRASI DÖNEMDE HİKÂYE

- ✓ Cumhuriyet Dönemi'nde 1960'lara gelinceye kadar hikâye türünde birçok gelişme olmuştur. Bu gelişmeler türün kendi özelliklerine kavuşmasını da sağlamıştır. Bu tarihe kadar belli başlı temalar etrafında eserler verilmiştir. 1960 sonrası hikâyelerinde ise bir arayış dönemi başlamış, alışlagelmiş tema ve kurguların dışına çıkılarak eserler verilmeye başlanmıştır. Bu dönemin eserleri, çok geniş bir zaman dilimini kapsadığından, araştırmacılar tarafından tema, kurgu ve teknikleri açısından ele alınarak farklı başlıklar altında incelenmeye çalışılmıştır.
- ✓ Çağdaş Türk hikâyeciliği diye adlandırabileceğimiz bu dönemde, modernizm ve postmodernizm akımları ön plana çıkmıştır. Hikâyelere gerçekçilik endişesi dışında bir de kurmaca olarak bakan bu akımlar doğrultusunda, kısmen de olsa, eserler verilmeye çalışılmıştır. Bu yönde hikâye yazmaya çalışan isimler arasında Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Nazlı Eray, Selim İleri, Murathan Mungan, Füzûzan gibi isimler sayılabilir.

Yusuf Atılgan (1921 - 1989)

- ✓ Psikolojik yabancılaşma ve yalnızlık temasını başarıyla işleyen bir yazar olarak tanınan Yusuf Atılgan, modern anlatım tekniklerini, bilinçaltı ve psikanalitik öğeleri başarıyla kullanmış; varoluşçu felsefeden etkilenmiştir.
- ✓ Eserlerinde oluşturduğu kahramanlar psikolojik açıdan kırılmalı bir yapıya sahiptirler.
- ✓ Bazı eserlerinde kırsal kesimin yaşantısından bahsederken şehri anlatan eserlerinde de bıkkınlık ve düzene uyumsuzluk göze çarpar.

Oğuz Atay (1934 - 1977)

- ✓ Yapıtlarında, kent yaşamının karmaşası içinde yabancılaşan aydının dramını, modern tekniklerden yararlanarak alaylı bir anlatımla yansıtır.
- ✓ Yaşadığı dönemdeki edebiyatta var olan absürt akımı edebiyatımıza uyarlayan Atay, bu anlamda tam bir modernisttir.
- ✓ Cümlelerine Batılılaşma sürecindeki bireylerin yaşamları, toplumdaki kopuşları ve özellikle iç çelişkiler mükemmel bir şekilde indirilmiştir.
- ✓ Yapıtları eleştiri, mizah ve ironi barındırır.

Murathan Mungan (1955 - ...)

- ✓ Hikâyelerinde tarihî ve mitolojik motiflere yer vermiştir.
- ✓ Eserlerinde Mardin sıkça kullandığı mekânlardan biri olmuştur.
- ✓ Eserlerinde dış dünyadan ziyade insanların iç dünyalarına yönelmiştir.
- ✓ Temalarını mitolojik unsurlar barındıran aşk, ayrılık, ihanet, bağlılık gibi kavramlardan seçmiştir.

Selim İleri (1949 - ...)

- ✓ Eserlerinde modernist öğelere yer vermiştir.
- ✓ Öykülerinde bireyin zengin iç dünyasını başarıyla yansıtabilen yazar, ilk eserlerinde bireyler arasındaki iletişimsizlikleri de ön plana çıkarmıştır.
- ✓ 1975'te yazdığı "**Dostlukların Son Günü**" adlı eser, yazara 1976 Sait Faik Armağanı'nı kazandırmıştır.
- ✓ Hikâyelerinde gözleme dayalı gerçeklik ve duygusal çatışmalar ön plandadır.

Füruzan (1932 - ...)

- ✓ 1964-1972 arasında Dost, Yeni Dergi ve Papirüs'te yayımlanan öyküleriyle dikkat çekti. "**Benim Sine-malarım**" adlı öyküsü 1989'da sinemaya uyarlandı.
- ✓ İlk hikâyesi "**Parasız Yatılı**" ile 1972 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanınca ünlendi.
- ✓ Yazarın ayrıntıları başarıyla verdiği canlı bir anlatımı ve karakter oluşturmada büyük bir başarısı vardır.

Nazlı Eray (1945 - ...)

- ✓ Hikâye tarihimizde büyüklü gerçekçiliğin en önemli temsilcilerindendir.
- ✓ Hikâyelerinde zaman, mekân, olay ve şahısları düşsel bir atmosferle aktarır.
- ✓ Hikâyelerinin temalarını sıradan insanların sevgileri, aşkları, hüznüleri, arayışları oluşturur.
- ✓ Eserlerinde samimi, akıcı ve duru bir Türkçe kullanmıştır.

OKUMA

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ŞİİR

- ✓ Türk siyasi tarihinde köklü bir değişim ve dönüşümün yaşandığı Cumhuriyet Dönemi'nde, sanat alanında da arayışlar söz konusudur. Bu dönemin şiir anlayışına bakıldığında, arayışlarla birlikte şiirde çeşitlilik ve zenginliğin olduğu görülür. Bu da farklı şiir anlayışlarının ortaya çıkmasını ve şiirin çok yönlü olmasını sağlamıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde ortaya çıkan şiir anlayışları şu şekilde gruplandırılabilir:

Saf (Öz) Şiir Anlayışını Sürdüren Şiir	Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	Millî Edebiyat Anlayışını Yansıtan Şiir	Garip Akımı (I. Yeni Şiiri)	İkinci Yeni Şiiri
Geleneğe Duyarlılığı Öne Çıkaran Şiir	Dinî Değerleri ve Metafizik Anlayışı Öne Çıkaran Şiir	1960 Sonrası Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	1980 Sonrası Şiir	Cumhuriyet Sonrası Halk Şiiri

SAF (ÖZ) ŞİİR ANLAYIŞINI SÜRDÜREN ŞİİR (1920 - 1960)

- ✓ Saf şiir anlayışı; şiirde dili her şeyin üstünde tutan Paul Valery, Stephane Mallarme gibi Batı edebiyatı şairlerinden ve divan şiirinin biçimci yapısından bir hayli etkilenen şairlerimizde görülen ortak zevk ve anlayışa verilen addır.
- ✓ Millî Edebiyat Dönemi'nde yeni bir şiir tarzı olarak edebiyatımıza giren bu şiir anlayışının bizdeki ilk temsilcileri arasında, Ahmet Haşim ve Yahya Kemal gibi şairler sayılabilir.
- ✓ Ayrıca ulusal yazın anlayışını yansıtan, Türkçe ve hece ölçüsüyle etkileyici şiir örnekleri veren "Beş Hececiler" de bu anlayışla şiirlerini oluşturmuşlardır.
- ✓ Saf şiir anlayışının oluşmasında Fransız edebiyatında ortaya çıkan sembolizm akımının etkisi vardır.

Sembolizm

19. yy.ın sonlarında şiirde gerçekçiliği savunan parnasizme tepki olarak ortaya çıkmıştır. Bu akımda sanatçıların izlenimleri ön plandadır. Sembolizm sanatçıları anlam kapalılığını savunmuşlardır. Aynı zamanda biçimi, müzikaliteyi ve ahengi de her şeyin üstünde tutmuşlardır. Şiirlerinde duyguları sezdirme yolunu seçmişlerdir. Bu akımı benimseyen şairler kendi iç dünyalarına yönelmişlerdir. Şiirde anlatmak istediklerini imgelerle anlatmışlardır. Dünya edebiyatında S. Mallarme, Paul Valery, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, C. Baudelaire bu akımı benimserken türk edebiyatında Ahmet Haşim, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Muhip Dırnas, Cahit Sıtkı Tarancı gibi isimler bu akımın etkisinde eserlerini oluşturmuşlardır.

Saf (Öz) Şiirin Başlıca Özellikleri

- ▶ Önemli olan iyi ve güzel şiir yazmaktır.
 - ▶ Dilde saflaşma düşüncesi şiirlerde en temel öge olarak kendini gösterir.
 - ▶ Açık, anlaşılır ve sade bir dil tercih edilir.
 - ▶ Anlaşılmak için değil; duyulmak, hissedilmek için şiir yazılır.
 - ▶ Bu anlayışa uygun özgün bir biçim ve imge düzeni oluşturulur.
 - ▶ Şiirlerde günlük ve sıradan sorunlar değil, insan duyguları derinlemesine bir yaklaşımla ele alınır.
 - ▶ Şairlerin gerçek dünyadan kaçışları sonucunda mistik bir dünyaya yönelişleri şiire yansır.
 - ▶ Şiirin asıl amacı estetik zevk vermektir.
 - ▶ Şiirlerde sembolizm akımının etkileri görülür.
 - ▶ Bireysellik, ruh, ölüm, masal, mit temaları yoğun olarak işlenir.
 - ▶ Şiirde anlam kapalılığı ve soyutluk ön plana çıkarılmıştır.
 - ▶ Ses, ritim, kafiye, musiki ve söyleyiş güzelliğinden yararlanılmıştır.
 - ▶ “Sanat sanat içindir.” anlayışı ile şiirler yazılmıştır.
 - ▶ Hece ölçüsü kullanılmıştır.
 - ▶ Ahmet Haşim ve Yahya Kemal’in de etkisiyle, cumhuriyetten sonra da bazı sanatçılar bu anlayışla şiir yazmışlardır.
- ✓ Cumhuriyet Dönemi’nde bu anlayışa bağlı olarak eser veren sanatçılardan bazıları şunlardır: Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Muhip Dıranas, Behçet Necatigil, Asaf Halet Çelebi, Özdemir Asaf, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Sedat Umran ve “**Yedi Meşaleciler**” olarak bilinen Ziya Osman Saba, Vasfi Mahir Kocatürk, Sabri Esat Siyavuşgil, Cevdet Kudret Solok, Yaşar Nabi Nayır, Kenan Hulusi Koray, Muammer Lütfi.

AHMET HAMDİ TANPINAR (1901 - 1962)

- ✓ Adını ilk kez “**Altın Kitap**” dergisinde yayımlanan “**Musul Akşamları**” şiiriyle duyurdu. Dergâh, Milli Mecmua, Hayat, Görüş, Ülkü, Varlık, Oluş, Kültür Haftası ve Aile dergilerinde şiirleri yayımlandı.
- ✓ Hece vezniyle yazdığı ilk şiirler, imge zenginlikleri ve müzikal nitelikleriyle dikkat çeker.
- ✓ Edebiyat Fakültesinde öğrencisi olduğu Yahya Kemal Beyatlı’dan çok etkilenmiştir. Ancak ilk eserlerinde Yahya Kemal’den çok Ahmet Haşim izleri görülür. Ahmet Haşim gibi o da küçük yaşta kaybettiği annesinin yokluğundan duyduğu acıyı ve kendisini avutacak bir sevginin özlemini dile getirir.
- ✓ İçeride dönük bir bakışla doğa ile iletişim kurmaya çalışır.
- ✓ Şiirinin bir başka yönü de Bergson felsefesinden kaynaklanan “zaman” kavramıdır. Onun eserlerinde zaman, basit bir süreklilik değil, çok katlı ve karmaşık bir akıştır. “**Ne İçindeyim Zamanın**”, “**Bursa’da Zaman**” şiirleri bu olgunun örnekleridir.
- ✓ Şiirlerinde genellikle “**zaman, rüya, musiki, bilinçaltı**” gibi kavramlara yer verir.
- ✓ Şiirleri “**Bütün Şiirleri**” başlığı altında yayımlanmıştır.

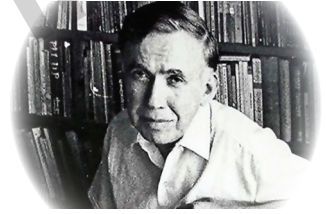
FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA (1914 - 2008)

- ✓ Cumhuriyet Dönemi'nin önemli şairlerinden olan Dağlarca öğrenimini Anadolu'nun değişik yerlerinde sürdürmüş, subaylık yaptığı yıllarda ise Anadolu'yu daha iyi tanıma fırsatı bulmuştur.
- ✓ Sanatçı, iç ve dış gerçeklere bakarak bilinçaltına yönelir ve şiire yeni ürperişler getirir.
- ✓ Şiirleri devamlı gelişme gösterir. Kurallı biçimlerden serbest biçimlere, anlamlı sözlerden en yalın anlamlara varan şiir türlerini dener. Her şiirinde bir yenilik arayışı içindedir.
- ✓ Şiir dili, en son türetilen Türkçe sözcüklerle doludur.
- ✓ **“Türkçem benim ses bayrağım.”** diyen şair dile verdiği önemi ortaya koymuştur.
- ✓ **“Havaya Çizilen Dünya, Çocuk ve Allah, Çakırın Destanı, Üç Şehitler Destanı, Türk Olmak, Yedi Memetler, Sivaslı Karınca, Anıtkabir, Asu, Delice Böcek, Batı Acısı, Mevlana'da Olmak, Hoo'lar, Cezayir Türküsü, Çanakkale Destanı, Kubilay Destanı, 19 Mayıs Destanı, Hiroşima, Malazgirt Ululaması, Kınalı Kuzu Ağıdı, Çukurova Koçaklaması, Nötron Bombası, Yunus Emre'de Olmak”** adlı eserleri şiir türündedir.

BEHÇET NECATİGİL (1916 - 1979)

- ✓ İlk şiirleri Varlık dergisinde çıkan öğretmen şair Behçet Necatigil, Cumhuriyet Dönemi'nin kendine özgü bir çizgisi olan şairlerindedir.
- ✓ Rahat, gösterişe kaçmayan, sembollere dayalı şiir geleneklerini gözetten bir anlayışta olmuştur.
- ✓ Behçet Necatigil sokakta her günkü basit, dar hayatın içinde yaşayan ve kurtuluşu evlerinde arayanların şiirini yazmış, bu nedenle edebiyatımıza **“evler şairi”** olarak geçmiştir.
- ✓ Şiirlerinde kendi evinden başlayarak öteki evleri, sokağı, çevreyi, giderek dış dünyayı ve toplumu bütün yönleriyle anlatmıştır.
- ✓ Hem hece ölçüsüyle hem de serbest ölçüyle şiirler yazmıştır. İlk şiirleri anlamca açık, sonrakiler kapalıdır.
- ✓ Şiir dışında inceleme, çeviri, radyo oyunu alanlarında da eserleri vardır.
- ✓ **“Kapalı Çarşı, Evler, Arada, İki Başına Yürümek, Çevre, Eski Toprak, Divançe, Dar Çağ”** şiir türündeki eserleridir.

ZİYA OSMAN SABA (1910 - 1957)

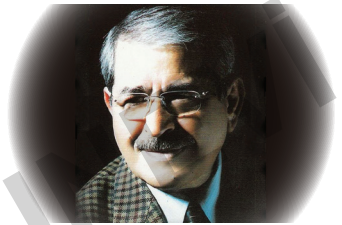
- ✓ İlk şiiri Servetifünun dergisinde çıktı ve bu dergide tanıştığı arkadaşlarıyla Yedi Meşaleciler topluluğunu kurdu.
- ✓ Yedi Meşaleciler içinde şiire bağlı kalıp şiiri sürdüren tek isimdir.
- ✓ Gözlemci bir anlayışla çocukluk özlemi, anılara düşkünlük, ev-aile sevgisi, yoksul yaşamlara karşı utanç ve acıma, Tanrı'ya kulluk, kadere boyun eğiş, küçük mutluluklarla yetinme, öte dünya gibi konuları işledi.

- ✓ Şiirleri; Karacaoğlan, Köroğlu, Seyrani ve Yunus Emre söylemlerini taşımış ve kendi çağında onların sesi olmuştur.
- ✓ Politik taşlamalarıyla tanınan şair, “**Mihriban**” adlı şiiriyle geniş kitleler tarafından tanınıp sevilmiştir.
- ✓ Şiirlerinde mahlas veya adını kullanmamıştır.
- ✓ Şiirlerinde parlak bir söyleyişle sosyal konuları, İslami duyarlılığı, yabancılaşma ve gurbet temalarını işlemiştir.
- ✓ “**Hasan’a Mektuplar, Haber Bülteni, Kan Yazısı, Vur Emri, Beşinci Mevsim, Gerdanlık, Parmak İzi, Dosta Doğru, Akıl Karaya Vurdu, Yasaklı Rüya, Gökçekimi**” şiir türünde yazdığı eserlerinden bazılarıdır.

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF (1940 - 2002)

- ✓ Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde doğan âşık, önemli saz şairlerimizden biridir.
- ✓ Halkın sıkıntılarını toplumcu bir bakış açısıyla anlatmış, güncel siyaseti konu alan politik şiirler ve taşlamalar yazmıştır.
- ✓ Şiirlerini saz eşliğinde söylemiştir.
- ✓ Şiirleri pek çok sanatçı tarafından bestelenerek okunmuştur.
- ✓ Davud Suları ve Pir Sultan Abdal'dan etkilenmiştir.
- ✓ Alevi - Bektaşî kültürünün dünyaya tanıtılmasında öncü olmuştur.
- ✓ Halk şiirlerine gönül veren ve konuşma dilini şiirleştiren Âşık Mahzuni'nin yüzlerce plağı, onlarca kaseti ve yayımlanan 9 kitabı bulunuyor.
- ✓ “**İşte Gidiyorum Çeşm-i Siyahım, Bu Mezarda Bir Garip Var, Dom Dom Kurşunu, Yuh Yuh, Bizden Geriler**” önemli eserlerinden bazılarıdır.

MURAT ÇOBANOĞLU (1940 - 2005)

- ✓ Kars doğumlu olan âşığın babası da bir âşiktir.
- ✓ Âşıklık geleneğinin bir parçası olan türköl hikâyeler anlatma konusunda da oldukça başarılı olmuştur.
- ✓ Saza hâkimiyeti, ulusal duyguları kendine özgü sesiyle dilendirmesi, âşıklık bilgisi, eski halk edebiyatımızdan ve usta sanatçılardan kazandığı kültür sanatçıyı tanınmış ozanlar arasına katmıştır.
- ✓ Kendi türkülerinin yanında usta malı türkülerini de genç kuşaklara aktarmıştır.
- ✓ Kars'ta açtığı “**Çobanoğlu Halk Ozanları Kahvesi**”yle bölgeyi âşıklar merkezi hâline getirmiştir.
- ✓ Radyo ve televizyonlarda âşıklık ile ilgili hazırlanan programlara katılmış, birçok kaset ve plaklar çıkarmıştır.
- ✓ Pek çok çırağı yetiştirerek âşıklık geleneğinin yaşatılmasına katkıda bulunmuştur.
- ✓ “**Cumhuriyet Destanı, Öğretmen, Dertli Bülbül, Neyine Güvenem Yalan Dünyanın, Yardan**” âşığın önemli eserlerinden bazılarıdır.

OKUMA

ROMAN

- ✓ Roman; olmuş veya olabilecek olayların yer, zaman ve şahıs kadrosu belirtilerek okuyucuda merak uyandıracak şekilde anlatıldığı uzun soluklu edebiyat ürünüdür. Roman türünde kurguyu oluşturan dört temel unsur vardır. Bunlar yer, zaman, olay örgüsü ve kişilerdir.
- ✓ Yazıldığı dönemin zihniyetini yansıtan roman türü, belli bir temanın etrafında kurmaca bir gerçekliği okuyucuya aktarır. Hikâye gibi serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşur.
- ✓ Uzun soluklu bir edebiyat ürünü olan roman, kolay okunabilecek ya da kaleme alınabilecek bir tür değildir. Bu türde eser yazabilmek ya da bu türden eserleri tam anlamıyla okuyabilmek için roman teknikleri ve romanın altyapısıyla ilgili ön bilgilere sahip olmak gerekir.
- ✓ Hayat ile doğrudan ilgili olan bu türün konusu; insanın yaşayabileceği olaylar, karşılaşılabileceği durumlar, sevinçler, üzüntüler, aşklar, kıskançlıklar, nefretler, inançlar gibi insana ve hayata dair pek çok değerlerdir. Aynı zamanda sosyal gerçekler, ideolojik oluşumlar, fikir akımları, tarihî olaylar da romanın konusu olabilir.
- ✓ Roman türü konu itibarıyla geniş bir çerçeveye sahip olduğundan konularına ve yansıttığı edebi akımlara göre türlere ayrılmıştır. Sosyal roman, psikolojik roman, macera romanı, gerçekçi roman, tarihî roman, fantastik roman, tezli roman, egzotik roman gibi türleri vardır.
- ✓ Roman türünün modern anlamda ilk örneğini İspanyol yazar Cervantes 17. yüzyılda vermiştir.
- ✓ Roman türünün Türk edebiyatına girmesi ise Tanzimat Dönemi'ne denk gelir. İlk örnekler çeviriler şeklinde olur. Daha sonradan yerli eserler yazılsa da bu eserler teknik açıdan kusurludur. Teknik açıdan güçlü eserler Servetifünun Dönemi'nde yazılır. Batılı roman sanatının ilk örneklerini de Halit Ziya Uşaklıgil verir. Millî Edebiyat ve Cumhuriyet Dönemi'nde, roman türünde başarılı eserler verilmiştir.
- ✓ Türk romanının olgunlaşmasında emeği geçen yazarlardan bazıları şunlardır: Şemsettin Sami, Namık Kemal, Recaizade Mahmut Ekrem, Nabizade Nazım, Mehmet Rauf, Halit Ziya Uşaklıgil, Peyami Safa, Memduh Şevket Esenal, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adivar, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Samim Kocagöz, Tarık Buğra, Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Abbas Sayar, Fakir Baykurt, Oğuz Atay, Yusuf Atılgan, Adalet Ağaoğlu, Selim İleri, Orhan Pamuk...

Türk ve Dünya Edebiyatında Roman Türündeki İlkler

Dünya edebiyatındaki ilk modern roman: Don Kişot (Cervantes)

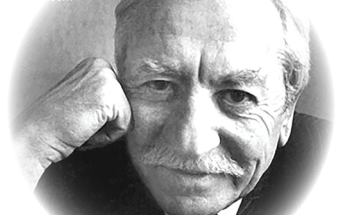
Dünya edebiyatındaki ilk realist roman: Madame Bovary (Gustave Flaubert)

Dünyada ilk kadın romancı: Afraben (Afrahat)

Dünyada ilk psikolojik roman: Princesse de Cleves (Madam de La Fayette)

TARIK BUĞRA (1918 - 1994)

- ✓ İnsanın iç dünyasına yönelerek öykülemeye bir yenilik getirmek istemesine karşın bazen titiz ama yer yer de özensiz bir anlatımı vardır. Roman ve oyunlarında ideal tipler çizmiştir.
- ✓ Politik gerçeklerden ve genel görünümlerden yararlanan, kendi deyişle **“bir fildişi kulesi sanatçısı”** olma çabası gösteren bir yazardır.
- ✓ Sade bir dille şiirselliği buluşturan bir üsluba ulaşmıştır.
- ✓ Hikâyelerinde işlediği hüznün, keder, umutsuzluk, yalnızlık ve isyan temaları kadar üslubuyla da Ahmet Hamdi Tanpınar'ın çizgisine yakın görünür.

YAŞAR KEMAL (1923 - 2015)

- ✓ **“İnce Memed”** romanıyla uluslararası bir üne kavuşmuştur. Bu eser kırkın üzerinde dile çevrilmiştir.
- ✓ Yapıtlarında Torosları, Çukurova'yı, Çukurova insanının acı yaşamını, ezilişini, sömürülüşünü, kan davasını, ağalık ile toprak sorununu konu olarak işlemiştir. Röportaj tekniğini romanlarında uygulamıştır.
- ✓ Yazarın betimlemeleri yapıtlarında en önemli özelliğidir. Kendine özgü, canlı, şiirsel bir anlatımı vardır.
- ✓ Cümleleri kısadır. Zengin bir sözcük dağarcığına sahiptir. Eserlerinde halkın kullandığı sözcükleri, yöresel isimleri ve deyimleri kullanmıştır. Anadolu insanının sözlü anlatım geleneğinin ürünleri olan destanlardan, halk öykülerinden, masallardan, türkülerden yararlanmıştır.

KEMAL TAHİR (1910 - 1973)

- ✓ **“Türk romanı işçimizle köylümüzün gerçeklerinden çıkar.”** görüşünü dile getirmiştir.
- ✓ Yapıtlarında törelere bağlı, köy düzeni ve sorunlarını incelemiş, Millî Mücadele, Osmanlının kuruluşu, İstanbul'un işgal yılları gibi konuları işlemiştir.
- ✓ Yerli dekor ve renkleri ustalıkla kullanarak gerçek bir Anadolu romanı oluşturmuştur.
- ✓ Anlaşılır bir dili, yalın bir anlatımı vardır. Roman kişilerini daha çok temsil ettikleri yörelerin ağzıyla konuşturmuştur.
- ✓ Ele aldığı konuları yalnız sanatçı gözüyle değil, bilimsel yöntemle izlemiş, bilimsel metotlarla köy romanı yazmıştır.

OKUMA

TİYATRO

- ✓ Tiyatro sözcüğünün kökeni Yunanca “**theatron**” ifadesidir. Dini törenlerden doğan bu tür, günümüzde edebi türler arasında anılmaktadır. Dramatik ve ritmik bir tür olduğundan göstermeye bağlı edebi metinler başlığı altında ele alınmaktadır.
- ✓ Tiyatro bir seyirci topluluğu önünde, sahnede canlandırılmak amacıyla yazılan edebi türdür. İlk oluşumunda soylu insanlara hitap ettiğinden konularını sadece tarih ve mitolojiden alan bu tür, günümüzde konularını tarih ve mitolojiden alabileceği gibi günlük yaşamdan da alabilir.
- ✓ Tiyatro metinlerinde, anlatım diyaloglar şeklindedir. Oyuncuların sergilemeleri gereken davranışlar parantez içinde verilir. Bu tür eserlerde yer, dekor ve kişilerle ilgili bilgiler perde başlarında yer alır.

BAZI TİYATRO TERİMLERİ

Adaptasyon: Yabancı dilde yazılmış bir eseri, yerli adlar ve eklemeler ile yeniden düzenlemek veya çevirmek / bir romanı ya da öyküyü sahne içinde yeniden düzenlemek

Aksesuar: Oyuncuların dekor gereği kullandıkları eşyalar

Aktör: Erkek tiyatro sanatçısı

Aktris: Kadın tiyatro sanatçısı

Bale: Dans ve ritmik hareketlerle anlatılan müzikli ve sözsüz olan gösteri türü

Dekor: Tiyatro eserine göre sahneyi düzenlemek için gerekli olan nesnelere genel adı

Diyalog: Oyun, roman, tiyatro vb. türlerde iki veya daha fazla kişinin konuşması

Doğaçlama: Oyuncuların konuya bağlı olup, metne bağlı kalmaması, içinden geldiği gibi konuşması

Dublaj: Yabancı dilde yazılmış bir eserin yerli dile çevrilmesi ve uyarlanması

Dublör: Tiyatro ve sinemada yedek rol oyuncusu

Fars: Basit hareketli komedi örgüsü

Fasıl: Bölüm veya perde

Feeri: Doğaüstü olayların ve kişilerin dekorlar arasında gösterilmesi

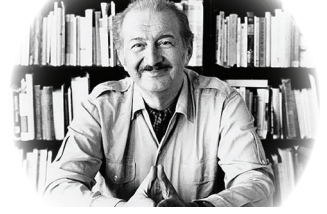
Figüran: Oyunun bir sahnesini doldurmak için kullanılan, sadece görüntü amaçlı, konuşmayan veya birkaç kelime konuşan kişi veyahut kişiler

Jest: Oyuncuların yüz, el, kol, ayak ve beden gibi hareketleri

Kabare: Güncel konuların eleştirel biçimde sahnelenmesi

HALDUN TANER (1915 - 1986)

- ✓ Türk edebiyatında öykü, tiyatro ve kabare yazarı, öğretim üyesi ve gazeteci olarak anılmaktadır.
- ✓ Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından biridir. Türkiye’de epik tiyatro türü ve kabare tiyatrosunun öncü ismi olmuştur.
- ✓ Tiyatrodaki ilk eserlerinde dramatik türün başarılı örneklerini vermiştir. Ardından epik tiyatro denemelerine girişmiş ve Türk tiyatrosundaki ilk epik tiyatro örneği olan **“Keşanlı Ali Destanı”** adlı oyununu yazmıştır. Daha sonraki dönemlerde ise konularını güncel olaylardan alan siyasal ve sosyal taşlamaların ağır bastığı oyunlar da yazmıştır.
- ✓ Zeki Alasya ve Metin Akpınar ile Devekuşu Kabare Tiyatrosu’nu, Ahmet Gülhan ile Tef Tiyatro Grubu’nu kurmuştur.
- ✓ Türk orta oyunu ve tuluat tiyatrosu öğelerinden de yararlanarak toplumsal olayları alaylı bir dille eleştirdiği oyunları büyük başarı kazanmıştır.
- ✓ Adı İstanbul Şehir Tiyatroları’nın Kadıköy’deki sahnesine verilmiştir. Ayrıca Milliyet gazetesi tarafından 1987’den beri her yıl **“Haldun Taner Öykü Ödülleri”** verilmektedir.

TURAN OFLAZOĞLU (1932 - ...)

- ✓ Günümüzün güçlü oyun yazarlarından biridir. Çevirileri ve farklı yazı türlerinde eserleri bulunan sanatçı, tiyatro eserleriyle ön plana çıkmıştır.
- ✓ Eserlerinin konusunu çoğunlukla Osmanlı tarihinden seçmiş ve Yunan tragediyalarından da etkilenmiştir.
- ✓ Tiyatro eserlerinde genellikle tarihi gerçeklikten hareketle evrensel insan gerçeğine ulaşmayı amaçlamıştır.
- ✓ Eserlerinde kişilerin iç çatışmalarını ve bu çatışmaların davranışlarına nasıl yön verdiğini trajedinin kalıpları içinde anlatmıştır.
- ✓ Oyunlarında geleneksel halk tiyatrosunun (orta oyunu, meddahlık, Karagöz) izleri görülür.
- ✓ Sanatçı TRT radyolarında dramaturg ve yapımcı olarak da görev yapmıştır.

RECEP BİLGİNER (1922 - 2005)

- ✓ Recep Bilginer; şiir, roman, senaryo, tiyatro, anı, inceleme ve deneme gibi türlerde eserler vermiş, 1960 sonrası Türk tiyatrosunda tarihi, sosyal ve siyasi konulardaki eserleriyle tanınmıştır.
- ✓ Tarihsel konulu oyunlar yazan sanatçının pek çok oyunu İstanbul Şehir Tiyatrosu ile Devlet Tiyatroları tarafından sahneye konulmuştur.
- ✓ Oyunları teknik yönden kusursuz denilebilecek derecede iyi eserlerdir.
- ✓ Sanatçı; İlme Hizmet Vakfı Yunus Emre Büyük Ödülü, Türk Dil Kurumu Tiyatro Ödülü, Kültür ve Turizm Bakanlığı En İyi Tiyatro Yazarı Ödülü gibi bazı ödüller de almıştır.
- ✓ Tiyatrolarında toplumsal sorunlara yer vermiştir. Genellikle yönetim altında ezilen ve kendini savunamayan insanların yaşadığı bıkkınlığı eserlerinde işlemiştir.

YAZMA

RADYO TİYATROSU (RADYO OYUNU)

- ✓ Radyo oyunu, radyoda seslendirilmek üzere yazılan oyundur. Radyo tiyatrosu olarak da adlandırılır.
- ✓ Dünyada 1923-1924 yıllarında ilk radyo oyunları yayınlanırken Türkiye’de 1927 yılında ilk yayınlar yapılmıştır. İlk yayınlarda yayın teknolojisinin kaydetme ve saklama olanakları gelişmediğinden yayınlar genellikle canlı olarak gerçekleşmiştir.
- ✓ Radyo tiyatrosu, edebiyat ve tiyatro sanatından beslenen sanatsal bir anlatıdır. Televizyonun yaygın olmadığı dönemlerde dinleyiciler tarafından beğeniyle takip edilen bir radyo programıydı. Bu dönemlerde klasik edebiyat yapıtlarından uyarlamalar yapıldığı gibi özgün radyo oyunları da yazılıyordu.
- ✓ 1940’lı yıllarda TRT radyolarında üretken bir dönem yaşamış olan radyo tiyatrosu; zamanla dinleyicisini kaybetmiş, kaybolma tehlikesi altında -işlevini değiştirerek- varlığını devam ettirmeye çalışmıştır.
- ✓ Türkiye’de özellikle 1980’li yıllardan sonra radyo tiyatrosuna dinleyicilerin ilgisinin azaldığı ve radyolarda bu formatta eserler yayınlanmamaya başlandığı görülür.
- ✓ Televizyonun bir kültür hâline gelmesi ve sanatı görselleştirmesi, radyo tiyatrosunun önemini azaltmıştır. Oysa gelişen teknolojiyle birlikte cep telefonu, MP, CD, internet gibi olanaklar bu türü canlandırmak için kullanılabilir.
- ✓ Radyo oyununun Türkiye’deki kısa tarihinde ünlü romancı, öykücü ve şairlerin radyo oyunu yazdıkları dönemde bu türün önem kazandığı görülmektedir.
- ✓ Turgut Özakman, Başar Sabuncu, Dinçer Sümer, Erdoğan Aytekin, Turan Oflazoğlu, Necati Cümali, Behçet Necatigil, Oktay Rifat, Sevgi Sabuncu, Güngör Dilmen gibi yazarlar radyo tiyatrosu programlarına oyunlar yazmış bazı yazarlarımızdır.

Bir Tiyatro Metnini Radyo Tiyatrosuna Dönüştürme

Yazar oyununu “**Radyo Tiyatrosu Servisi**”ne ulaştırır. Serviste bulunan dramaturglar oyunu okuyup radyo tiyatrosu tekniği açısından değerlendirirler. Gerekli görüldüğü takdirde yazarla birlikte oyunda bazı değişiklikler yapılır. Metin değerlendirildikten sonra oyunu yönetecek kişi ve rolleri canlandıracak kişiler belirlenir. Belirlenen gün ve saatte sanatçı kadrosu, yönetmen ve teknik ekip toplanır. Bir iki provadan sonra çekimler yapılır ve oyun yayınlanır.

OKUMA

DENEME

- ✓ Bir yazarın; özgürce seçtiği herhangi bir konu hakkında, kesin hükümlere varmadan, kişisel görüş ve düşüncelerini samimi bir dille anlattığı düzyazı türüne “deneme” denir.
- ✓ Yaşam, ölüm, felsefe, din, aşk, gurbet, ahlak, siyaset, yalnızlık, gelecek vb. bireyi ve toplumu ilgilendiren her konuda deneme yazılabilir. Dolayısıyla deneme türünde konu sınırlaması yapmak mümkün değildir.
- ✓ Deneme türünde yazılan eserler, aynı konu hakkında farklı görüşleri yansıtmaları bakımından önemlidir.
- ✓ Bu türde yazılan eserlerde yazar kişisel görüşlerini yansıttığından düşüncelerini kendi kendisiyle konuşuyormuş gibi okuyucuya aktarır.

Deneme Türünün Özellikleri

- ✓ Deneme, bir düşünce yazısıdır ve öğretici metinler arasında değerlendirilir. Ancak makalede olduğu gibi kanıtlanma, iddia etme ve okuyucuyu inandırma yoktur.
- ✓ Deneme yazarı, olay ve düşünceler hakkında kendi görüşünü açıklar ve böylece okuyucuyu yönlendirir, ona yeni bir bakış açısı kazandırır.
- ✓ Konu seçimi serbesttir, insanı ve toplumu ilgilendiren her konuda deneme yazılabilir.
- ✓ Denemede “ben merkezli” bir yaklaşım vardır. Yazar ele aldığı konuyu “bence, bana göre” ifadelerini kullanarak aktarır.
- ✓ Yazar; kendi duygu ve düşüncelerini, dünya görüşü ve bakış açısıyla zenginleştirerek okuyucuya aktarır.

- ✓ Yazar deneyim ve birikimiyle okuyucunun ufkunu genişletir.
- ✓ Denemede içten, samimi ve akıcı bir üslup kullanılır.
- ✓ Her yönüyle özgün bir tür olan deneme, bu anlamda makaleden olduğu gibi fıkra, eleştiri ve anı türlerinden de kesin çizgilerle ayrılır.
- ✓ Deneme yazarı; denemenin sonucunu okuyucu için açık bırakır, okuyucunun daha ileri düzeyde düşünmesini sağlar.
- ✓ Deneme yazarı; samimi üslubu, sunduğu farklı bakış açıları ve deneyimleriyle insanı merkez alarak okuyuculara yeni kapılar aralar.
- ✓ Deneme yazarı sürekli bir arayış içindedir. İnsanla ilgili yaklaşımları ve düşünceleri, kendi anlayış ve zevklerinin çemberinden geçirir, kendi “ben”inde nasıl görüyorsa öyle aktarır.
- ✓ Deneme yazarı gözlem ve deneyimlerini içten bir üslupla, kendisiyle konuşuyormuş gibi anlatır.
- ✓ Deneme yazarı kalıplaşmış düşünce ve ifadelerden kaçınır, sürekli yeni yaklaşımların peşindedir.
- ✓ Denemelerde açık, duru, akıcı, yalın ve estetik bir dil kullanılır.
- ✓ Dil, göndergesel ve heyecana bağlı işlevlerde kullanılır.
- ✓ Açıklayıcı, söyleşmeye bağlı ve düşsel anlatım türlerinden yararlanır.

SUUT KEMAL YETKİN (1903 - 1980)

- ✓ Edebiyatımızda deneme ve eleştirileriyle tanınmıştır.
- ✓ Yazın yaşamına, “**Suut Saffet**” takma adıyla şiir ve mensur şiirler yazarak başlamıştır.
- ✓ Denemelerinde genellikle sanat, edebiyat, roman, şiir, kitap okuma üzerinde durmuştur.
- ✓ Sağlam, yalın bir dil anlayışı vardır.
- ✓ Yapıtlarında, toprağından kopan insanın trajedisi ve kendini bulma çabasının yanı sıra Türk aydınlarının güttüğü amansız açmazları bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermiştir.
- ✓ Deneme türündeki yazıları “**Görüş, Varlık, Türk Dili, Hisar**” dergilerinde yayımlanmıştır.

DENEME TÜRÜNDE ESER VEREN BAZI YAZARLAR VE ESERLERİ

YAZAR	ESER
Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU	Erenlerin Bağından
Ahmet HAŞİM	Bize Göre, Gurabahane-i Laklakan
Ahmet Hamdi TANPINAR	Yaşadığım Gibi, Beş Şehir
Mehmet KAPLAN	Büyük Türkiye Rüyası
Sabahattin EYÜBOĞLU	Sanat Üzerine Denemeler, Mavi ve Kara, Köy Enstitüleri Üzerine
Nurullah ATAÇ	Günlerin Getirdiği, Karalama Defteri, Sözden Söze, Diyelim, Söz Arasında, Okuruma Mektuplar
Suut Kemal YETKİN	Şiir Üzerine Düşünceler, Günlerin Götürdüğü, Edebiyat Üzerine, Yarına İnanmak, Yazılanı Yaşama, Denemeler
Melih Cevdet ANDAY	Yiten Söz, İmge Ormanları
Nermi UYGUR	Güneşle, Denemeli Denemesiz
Salâh BİRSEL	Şiirin İlkeleri, Sen Beni Sev, Kendimle Konuşmalar, 1001 Gece Denemeleri, Salâh Bey Tarihi
Cemil MERİÇ	Mağaradakiler, Bu Ülke, Umrandan Uygurluğa
Vedat GÜNYOL	Daldan Dala
Oktay AKBAL	Sözcüklerle Yolculuk, Yüzyıldır Umutsuzluk, Zaman Sensin

Türk edebiyatından deneme örnekleri:

1. Metin

KARALAMA DEFTERİ

Övülmek her kişi için, hele tuttuğu işi kendine gerçekten dert edinmiş her kişi için, gerekli azıktır. Özenerek ortaya koyduğumuz şey beğenilsin, benzerlerimi ilgilendirsin isteriz. Pazara götürdüğü mala alıcı bulamayan adamın içi ne olurur, bir düşünün! Bu dünya pazarında hepimiz bir malın satıcısıyız; alıcı çıkmadı mı, şöyle kurularak: “Anlamazlar ki!” deriz ya, bakmayın, gene boynumuz bükülmüştür, gene öz güvenimize bir kurt düşmüştür. Neymiş eksigimiz, söyleseler bari... Yerme de çünkü bir bakıma, övmenin kardeşidir, bir ilgi gösterir.

OKUMA

SÖYLEV (NUTUK)

- ✓ Nutuk, kelime anlamı olarak “**söz, lakırdı; söyleyiş, söylemek kuvveti**” demektir. Türkçede bu kelime daha çok “**bir topluluğa karşı söylenen söz, hitabet**” karşılığında kullanılmaktadır.
- ✓ Dinleyenleri coşturmak ve belli bir amaca yönlendirmek; onlara bir duyguyu, bir düşüncüyü, bir isteği, bir ülküyü aşılama; önemli açıklamalarda bulunmak için yapılan etkili, coşkulu konuşmalara “**söylev (nutuk)**” denir.
- ✓ Söylevler; dinleyenlerin zekâ durumlarına, hayal güçlerine, duygularına, ilgilerine göre hazırlanır. Dinleyenleri düşündürür, onlarda ilgi uyandırır, onları coşturur, onlara beklenen davranışı yaptırır.
- ✓ Konularının seçiminde çoğunlukla toplumsal fikirler ve millî olaylar tercih edilir.

Söylev türü ile ilgili bazı kavramlar:

Hitabet: Etkili söz söyleme sanatı

Hatip: Konuşmacı, etkileyici biçimde topluluk karşısında konuşan kişi

Söylev: Bir topluluğa düşünceler, duygular aşılama amacıyla söylenen uzunca, coşkulu ve güzel söz, nutuk, hitabet

Nutuk: Söz, konuşma

Jest: Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket

Mimik: Yüz hareketleriyle düşüncüyü anlatma sanatı; duyguları, düşünceleri belirtecek biçimde yüzde beliren kıvrımları, hareketler

Vurgu: Konuşma, okuma sırasında bir hece veya kelime üzerine diğerlerinden daha farklı olarak yapılan baskı

Tonlama: Konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde, gerektiğinde alçak veya yüksek düzeyde çıkarılması

Telaffuz: Bir kelimenin ses, hece, ton ve vurgu bakımından söylenme biçimi, söyleniş

Söylev (Nutuk) Türünün Özellikleri

- ✓ Konu seçimi yapılırken toplumu yakından ilgilendiren bir düşünce ya da sorun seçilmelidir. Konu tek yönüyle değil, tüm boyutlarıyla ele alınmalıdır.
- ✓ Söylev metninin temel amacı insanlara bir düşüncüyü, bilgiyi ya da kanaati heyecan uyandıracak biçimde anlatmak ve benimsetmektir.
- ✓ Söylev sözlü anlatıma dayalı bir türdür. Et-kisini sözün ve sesin insanı kuşatan, coşturan gücüyle gösterir.
- ✓ Söylevin insanlar üzerinde etkisi büyüktür. Sönmüş heyecanları diriltir; yenilmiş ordularını zafere ulaştırır, kaybedilmiş dâvalarını kazandırır; halk topluluklarına ülküler aşılar, görüşleri aydınlatır.
- ✓ Söylev metinleri hitap edilecek topluluğun eğitim ve kültür düzeyine göre hazırlanır.
- ✓ Söylevlerde ünlem cümlelerine ağırlıklı olarak yer verilir.
- ✓ Birçok konuda söylev metni yazılabilir ancak en etkili söylev metinleri din, siyaset, askerlik ve ulusal hassasiyetler konularında yazılmış olanlardır.
- ✓ Söylevlerde en etkili ve en anlamlı sözler son bölümde söylenir.
- ✓ Söylevlerde dil alıcıyı harekete geçirme işlevinde ve heyecana bağlı işlevde kullanılır.
- ✓ Söylev metinlerinde söyleşmeye bağlı anlatım türünden yararlanır. Söylev metninin konusuna göre destansı, emredici, coşku ve heyecana bağlı anlatım türlerinden de yararlanılabilir.

YAZMA

SÖYLEV METNİ YAZMA

SÖYLEV NASIL HAZIRLANIR?

- ✓ Başarılı bir söylevin temel ilkesi, çok iyi hazırlık yapmaktır. Söylev hazırlanmadan önce zihinsel hazırlık yapıp amaç belirlenmelidir.
- ✓ İyi bir söylev hazırlamanın genel yolu; okumak, gözlemde bulunmak, düşünmek, incelemek, sohbet etmek ve yazmaktır. Bir söylev hazırlamak için konu seçmek, materyal toplamak, destek olarak kullanılacak fikirleri bulmak, plan hazırlamak, yüksek sesle prova etmek şarttır.
- ✓ Söylevde en önemli nokta, son sözdür. En son söylenen sözler, dinleyicilerin kulaklarında çınlayan, en çok hatırlanacak olan kelimelerdir. İyi bir söylev zayıf bir bitişle kuvvetini kaybeder. Söylevin sonuna yaklaştığınızı anlayan dinleyicilerde canlanmış bir ilgi baş gösterir. İşte o zaman söylev, kuvvetli ve heyecanlı sözlerle son bulmalıdır.
- ✓ İyi bir söylevin ilk niteliği, açıklık ve bütünlüktür. Önemli fikirler, dinleyicilere belli etmeden tekrarlanmalı, bunlar kuvvetli örneklerle, kişisel ve toplumsal olaylarla desteklenmelidir.
- ✓ Söylevin arasına, dinleyicinin dikkatini uyanık tutacak sözler ustalıkla yerleştirilmelidir.
- ✓ Söylevin amacı bir tek cümle içinde göstermeye çalışılmalı, dinleyicilerin derhal ilgisini çekecek cümlelerle söze başlanmalıdır. Söylevde girişler kısa kesilmeli, konuya hemen girilmelidir.

SÖYLEV NASIL PLANLANIR?

- ✓ Söze başlamak güç olduğu kadar önemlidir de. Söze başlarken dinleyiciler her türlü bilgiye açıktır, bu yüzden dinleyicileri etkilemek kolaydır. Bu bakımdan söylevin başlangıcı iyi düşünülmeli ve etkileyici olmalıdır. Victor Murdock **“Söze iyi başlayın, iyi bitirin; arasını neyle doldurursanız doldurun.”** der.
- ✓ Her yazılı ve sözlü anlatımda olduğu gibi söylevde de giriş, gelişme ve sonuç bölümleri vardır.

İyi planlanmış bir söylevde şu özellikler bulunmalıdır:

✓ İyi, canlı bir giriş	✓ İleri sürülen olayın ilgi çekici hikâyesi
✓ İleri sürülen, çözülmek istenilen sorunun açıklanması	✓ Düşünceleri kanıtlama, doğrulama, tanıtmaya
✓ Konunun iyice düzenlenmesi	✓ Öze aykırı fikirleri çürütme
	✓ Etkili bir sonuç
- ✓ Söylevin giriş bölümü kısa olmalı; asıl konuya birkaç kelimeyle geçilmelidir. Söze; bir soru sormakla, meşhur bir sözle, tasvirle başlanabilir. Bazı hatipler söze mizahla başlamayı uygun bulurlar fakat bu, ustalık isteyen bir başlangıçtır. Herkes istenilen etkiyi yaratamaz. Söze özür dileyerek başlamak doğru değildir.
 - ✓ Söylevi bitirmek çok önemlidir. Söze son vermeden önce konu özetlenmeli; en son söylenen sözün, en çok hatırlanacak söz olmasına dikkat edilmelidir. Konuşmayı **“Sözlerim bu kadardır.”** diyerek bitirmek, söylevin etkisini bir anda sifıra indirir. Söylevde söze son verilirken sözün bittiği belirtilmemelidir.

CEVAPLI TEST

- 1 İlimin ana hedefi tabiatta hakikati, realiteyi araştırmaktır. İlimin tatbikatı ise bunun yan mahsulünden istifadedir. Biz ilim dünyasında yaşıyoruz. Etrafımız ilmin tatbikatıyla çevrelenmiştir. Binaenaleyh ilmi yaymak için buna göre tertibat almalıyız. İلمي ve beşeri araştırmalar pek cazip görünmezlerse de ilim tarihinin sahifelerini çevirdiğimiz takdirde, ilmi araştırmaların insan dimağından çıkan yüksek kalitede şeyler olduğunu anlarız. Bu araştırmalar aynı zamanda insanın konforunu ve diğer hayat şartlarının faaliyetini de arttırmaya yarar.

Salih Murad Uzdilek'e ait bu söylevde "ilim" kavramı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) İlimin temel amacına
B) İlimi araştırmaların yararına
C) İlimin ne olduğuna
D) İlimin tetkikine
E) İlimin uygulanmasına

- 2 "Atinalılar size saygı ve sevgim vardır. Ancak ben size değil, yalnız Tanrı'ya baş eğirim; ömrüm ve kuvvetim oldukça da iyi biliniz ki felsefe ile uğraşmaktan, karşıma çıkan herkesi buna yöneltmekten, felsefeyi öğretmekten vazgeçmeyeceğim; karşıma çıkana, her zaman dediğim gibi gene şöyle diyeceğim: ..."

Eflâton (Platon) tarafından kaleme alınan bu söylev aşağıdaki eserlerin hangisinden alınmıştır?

- A) Yasalar Üstüne
B) İşler ve Günler
C) Zafer Şarkıları
D) Karar Mahkemeleri
E) Sokrates'in Savunması

- 3 Aşağıdakilerin hangisinde, Atatürk'ün Nutuk adlı eseriyile ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) Atatürk tarafından Mecliste okunması 36,5 saat sürmüştür.
B) 1927'de iki cilt halinde basılmıştır.
C) Atatürk, Türk ulusu ile birlikte yaşadığı tarihi bu eser ile belgelemiştir.
D) Türk edebiyatının en güçlü söyleşi örneğidir.
E) Anlatılan olaylara başlangıç olarak 19 Mayıs 1919 tarihi seçilmiştir.

- 4 Söylev türünün ilk örneklerine aşağıdaki dönemlerin hangisinde rastlanılmıştır?

- A) Eski Yunan ve Roma dönemleri
B) Göktürkler Dönemi
C) Hz. Muhammed (sav.) Dönemi
D) Osmanlılar Dönemi
E) Cumhuriyet Dönemi

- 5 ... Yargıçlar! Anytos'un size "Sokrates mademki böyle bir suçla suçludur, ona herhâlde ölüm cezası vermek gerekiyor; yoksa bütün çocuklarınız onun öğütlerini dinleyerek büsbütün bozulacaklardır." demesine bakmayarak...

Bu metinde söylev türlerinden hangisi örneklenmiştir?

- A) Siyasi söylev
B) Hukuksal söylev
C) Askerî söylev
D) Tarihi söylev
E) Dinsel söylev

- 6 "Sevgili millettaşlarım! Dualarınızı, dileklerinizi, iradenizi kendi sesimde toplayarak bütün dünyaya haykırıyorum: Esarete razı değiliz. Biz esir olamayız, Türk vatanına karşı hazırlanan suikastı biliyoruz ve reddediyoruz. İstanbul ve Anadolu Türk kalacaktır."

Bir söylevden alınan bu metnin anlatımında aşağıdakilerden hangisi kullanılmıştır?

- A) Birinci tekil kişi
B) İkinci tekil kişi
C) Üçüncü tekil kişi
D) İkinci çoğul kişi
E) Üçüncü çoğul kişi

EDITÖR YAYINEVİ

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

ISBN 978-605-280-106-2

9 786052 801062